

Procesní právo základní informace

Proces → řízení

- Občanské soudní řízení → občanský soudní řád 99/1963 Sb.
- Trestní řízení → trestní řád 141/1961 Sb.
- Správní řízení → správní řád 500/2004 Sb.
- + správní soudnictví → soudní řád správní 150/2002 Sb., od roku 2003 NSS

Kompetence NSS

Ústava, ale až 2003

„Odvolací“ orgán správního soudnictví

- 1.stupeň: KS
- žaloby proti nečinnosti, rozhodnutí, zásahu SO
- otázky voleb a politických stran

Správní orgány - úřady

- Trvalost
- Nemají právní subjektivitu
- Obec, městská část..
- Policista, strážník
- Ústřední orgány státní správy:
ministerstva, Úřad vlády ČR, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Český statistický úřad

Obrana proti úřadům

- Žaloba ke krajskému soudu
- Podnět k veřejnému ochránci práv
- www.ochrance.cz
- podatelna@ochrance.cz
- nečinnost, arogantní jednání...
- Vymezení kompetence

ombudsmana v zákoně č. 349/1999 Sb.

Ombudsman

Soudci

- Zákon o soudech a soudcích č. 6/2002 Sb.
- Čl. 82 (1) : „*Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.*“
- Čl. 81: „*Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.*“ ... x podjatost!
- Jsou při rozhodování omezeni? A co MS?
- Požadavky: vzdělání, věk, bezúhonnost, justiční zkoušky, jmenování x ukončení funkce

SOUDCI VS. PANOVNÍCI

- Funkce starší než panovník! Dnes: soudce vykonává státní moc
- Řím: *IUDEX PRIVATUS* x trestní proces
- Středověk: omezit panovníka zákonem?
- římskokanonický proces
- Dělbá moci (*LOCKE, MONTESQUIEU*)

Soudcovské rozhodování

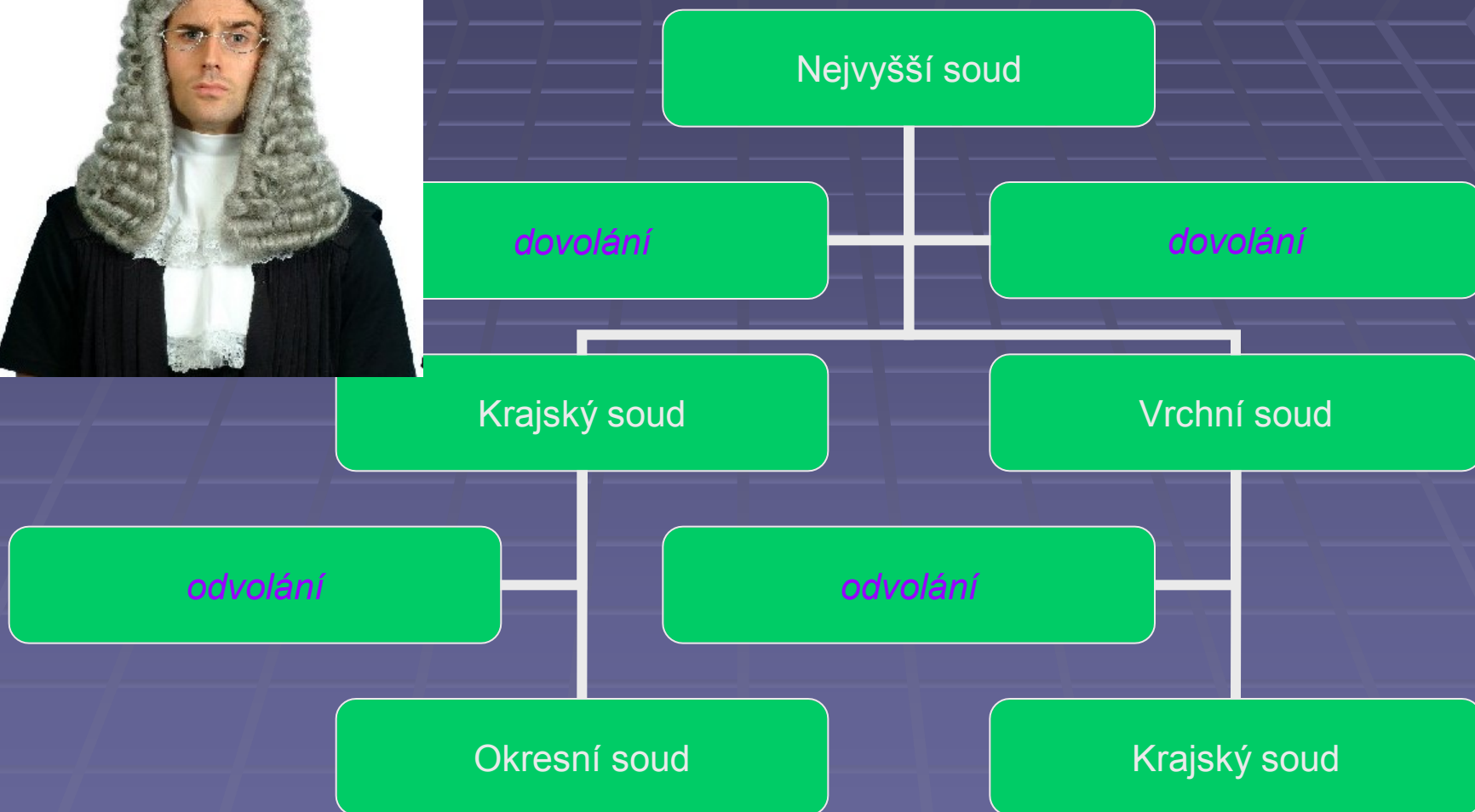
- Spravedlivé rozhodnutí soudce: **precedent**
- Význam v anglosaském a mezinárodním právu (**judge made law, case law**)
- Lze změnit precedent? Obsolentní judikatura: *Lex posterior derogat legi priori*
- Rozhodování v senátu x samosoudce
OS: samosoudce mimo PP, KS: senát při odvoláče, trestní řízení: samosoudce u méně závažných TČ

Ústavní soudci

- Zákon o Ústavním soudu 182/1992 Sb.
- 15 soudců na 10 let
- Min. 40 let
- Imunita (senát)
- www.usoud.cz
- Podání ústavní stížnosti
- Povinné zastoupení advokátem
- Obecně dvouměsíční lhůta od rozhodnutí

Soustava soudů v ČR

Soustava soudů v ČR

Nejvyšší správní soud

kasační stížnost

Krajský soud

Návrhové řízení x ex offo

- Návrhové:
- Musím uvést *žalobní petit*, tzn. co chci, aby soud vyslovil?
- Příklad...“žalovaný je povinen zaplatit žalobci do 30 dnů pohledávku včetně úroků.“
- Ex offo: dědické, péče o nezletilé

Občanské soudní řízení

a) **Nalézací** (nalézá se právo, právní vztah) x **vykonávací** (zajistí se splnění povinnosti stanovené v nalézací fázi)

Vykonávací řízení: podle části VI. OSŘ (soud nařídí exekuci a zajistí ji sám) nebo podle exekučního řádu (soud pověří exekutora, jehož si oprávněný zvolí)

Zvláštní typ: insolvenční řízení podle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a možnostech jeho řešení

Občanské soudní řízení

b) **Sporné x nesporné**

- Kontradiktornost x veřejný zájem na řízení
- Soudce v pozici nestranného arbitra x v pozici mocenské, zastupuje stát
- Dispoziční zásada x oficiality
- Projednací x inkviziční
- Nesporné řízení: svěření dítěte, OR....

Občanské soudní řízení

- Typy sporného řízení:
  - Obchodní právo
  - Občanské právo vč. sousedských sporů
  - Práva autorská
  - Pracovněprávní spory
  - Nově: antidiskriminační spory
- spec. Zákony: SANKCE za porušení normy (x *LEX IMPERFECTA*)

Zásady občanského soudního řízení

- Čl. 96 Ústavy: „*Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva. Jednání před soudem je ústní a veřejné, s výjimkami. Rozsudek se vyhlašuje vždy veřejně.*“
- Rovnost účastníků
- Volné hodnocení důkazů
- Projednací (opak: inkviziční)
- Veřejnost, ústnost (x dříve..)
- Dispoziční (opak: oficiality)

Odvolací řízení

- V KAŽDÉM rozhodnutí:
  - A) enunciát (výrok)
  - B) odůvodnění
  - C) poučení o OP
- Standardní 15denní lhůta
- Odvolání x odpor proti platebnímu rozkazu x TŘ:
proti usnesení se podává stížnost
- Dovolání + obnova řízení

Odvolací řízení

- Možnosti druhostupňového soudu:
- A) potvrdí rozhodnutí prvního stupně
- B) zruší a vrátí k novému posouzení
- C) změní rozhodnutí
- D) odvolání zamítne nebo odmítne
- Zastupování- povinné? + obhájce ex offo

Civilní x trestní řízení

Samosoudce/senát

```
graph TD; A[Samosoudce/senát] --- B[Žalobce/navrhovatel]; A --- C[Žalovaný/odpůrce];
```

Žalobce/navrhovatel

Žalovaný/odpůrce

Civilní x trestní řízení

Samosoudce/senát

```
graph TD; A[Samosoudce/senát] --- B[Státní zástupce]; A --- C[Obžalovaný];
```

Státní zástupce

Obžalovaný

Civilní x trestní řízení

- Občanskoprávní řízení: soudce nezávisle posoudí a žalobě vyhoví, nebo nevyhoví (význam žalobního petitu!)
- Trestní řízení: soudce rozhoduje, zda byl spáchán TČ, a jaký trest bude spravedlivý (prevence, represe)

Dokazování

- V civilním i trestním řízení
- „za důkaz může sloužit cokoli...“
- Zásada volného hodnocení důkazů: není žádný nejvýznamnější důkaz
- Dříve ordály = boží soudy:

zákoník **RUSKÁ PRAVDA**

BIBLICKÉ KNIHY – IZRAELSKÉ PRÁVO

Výslech obžalovaného

- Dříve iracionální důkazní prostředky i v civilním řízení: ordály
- Tortura – právo útrpné: nikoli trestem, ale metodou zjištění pravdy, resp. získání doznání, zapisováno do smolných knih, kat - profesionál
- Úmluvy OSN: neplatnost takové výpovědi
- Různý stupeň nátlaku se ale vždy používá!
– velmi tenká hranice..

Waterboarding

TORTURA A TRESTY V MINULOSTI

- autonomie šlechty (na snímku: valašský hospodar) na vlastněném území
- rozdílné tresty pro různé společenské vrstvy, užití tortury na duchovních a šlechtě?

*GARY
OLDMAN*

Alternativní možnosti řešení sporů

Jiné možnosti obrany práv:

- Mimo OP také mezinárodní soudy, soud EU
- Obrana prostřednictvím inspekčních, kontrolních orgánů → VOP
- Další orgány státu: poradní orgány
- Nestátní ochrana práv: NGO s – které znáte z oblasti lidských práv? ochrany ŽP?

Alternativní možnosti řešení sporů

- Nevýhody soudního řízení...? Možnosti řešení..?
- Může dojít za určitých okolností k souběhu postihu urč. jednání? /správní právo, soud, trestní řízení..?/
- Proč jsou mediace a arbitráž projevem zásady autonomie vůle v soukromém právu?

Mediace

- Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci – podmínky mediace a podmínky výkonu práce mediátora
- Smlouva o zahájení mediace
- Mediační dohoda
- Požadavky: obdobné jako u rozhodce, zápis v seznamu mediátorů
- Povinnost mlčenlivosti?
- Využití: soukromoprávní spory, spory pacientů s nemocnicemi, ale také trestní řízení
- Probační a mediační služba ČR: mediace mezi pachatelem a poškozeným

Rozhodčí řízení

- Rozhoduje **rozhodce**, nikoli soudce:
požadavky: svéprávnosti, > 18 let
- Vnitrostátní – mezinárodní RŘ
- Zákon o rozhodčím řízení 216/1994 Sb.
- NYC úmluva o uznávání RN
- Rozhodčí smlouva – **rozhodčí doložka**
- Rozhodnutí rozhodce = **rozhodčí nález**
- *Zásada ne bis in idem, res iudicata*

Nevládní sektor

- Které významné NNO, které hájí práva, znáte?
- Dříve: zákon o sdružování, zrušení, dnes podle NOZ
- Problematika zajišťování financí: granty, fondy, dotace..
- Zkratky/názvy: ČHV, Fórum 50%, LLP, Amnesty Int., ČvT